

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtak v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
>Glasnika<
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspre-
majajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 6.

V Ljubljani, 24. januarja 1894.

Letnik I.

Bolniške blagajne.

Pri nas imamo pet vrst bolniških blagajen: okrajne, podjetniške, (tovarniške), stavbinske, zadružne in društvene. L. 1892 jih je bilo vseh skupaj 2837. Pri njih je bilo vpisanih 1741074 oseb obojega spola in sicer 1,359.584 moških in 381.490 žensk. Največ (641.300) so jih stele okrajne blagajne, za njimi podjetniške: 529.000, društvene: 296.955, zadružne: 273.046 in stavbinske: 773. Dohodkov so imele 14,113.406, stroškov pa 12,911.672. Žalostno znamenje je, da se vsako leto množi število tistih blagajen, ki imajo izgubo. Leta 1891 je bilo taci 655, l. 1892 pa 734. Zbolelo jih je to l. 635.884, in sicer so bili bolni 13,010.850 dni; tu ni všteto 32.394 porodov z 858.435 dnevi. Opazuje se, da je boleznij vsako leto več. — Pred seboj imamo tudi poročilo o okrajnih bolniških blagajnah za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo za l. 1892 in 1893, ki je v marsikaterem oziru jako poučno. Na Kranjskem imamo te-le okrajne bolniške blagajne: Postojna (1 1893 udov 182), Škofja Loka (168), Železniki (201), Kočevje (787), Krško (187), Kranj (301), Ljubljana (3030), ljubljanska okolica (679), Kostanjevica (142), Litija (430), Logatec (417), Trzič (121), Vrhnika (261), Radolica (770), Novomesto (659), Kamnik (1192), Črnomelj (102). — Od leta 1892 jih je prirastlo udov samo 20; zanimivo je, da se je v tem času število udov pri bolniških blagajnah v Novemestu znižalo za 304 in v ljubljanski okolici za 356. — V Trstu so imele te blagajne l. 1893 22.966 udov (prirastek od l. 1891 za 1503), v Kopru 400 (1288 manj, nego l. 1891), v Gorici 1504, v Ajdovščini 249, v Nabrežini 1205, v Poreču 435, v Sežani 279, na Volovskem 1143. — Na Kranjskem so imele leta 1893 dohodkov 72. 836 gl. 24 kr., stroškov pa 70.645 gl. 98 kr., v Trstu dohodkov 229.985 gold. 71½ kr., stroškov pa 220.657 gl. 65 kr., na Primorskem dohodkov 114.165 gl. 24 kr., stroškov pa 100.709 gl. 11 kr. — Upravni stroški požró ogromno svoto. Določilo se je pri ustanovitvi, da bo za upravljanje zadostovalo 10 odstotkov letnih doneskov; toda med 37 okrajnimi bolniškimi blagajnami jih je samo 7, (Trst, Koper, Pula, Kočevje, ljubljanska

okolica, Radolica in Šibenik), ki so l. 1892 izhajali s tem ali z manjšim zneskom. Najboljše se upravlja, kakor kaže imenovano poročilo, blagajna ljubljanske okolice, ki je l. 1893 porabila samo 5 odstotkov, l. 1892 pa še samo štiri. Resnici na ljubo moramo pa tudi povedati, da si njen predsednik ni nikdar zaračunal nobene izmed mnogih potij, tudi v Trst ne. Vsi predsedniki naj bi tako pokazali svoje srce za delavsko ljudstvo in končni vspehi bi bili kmalu drugačni. Zato je tudi delavskega lista dolžnost, da javno izkaže čast blagemu predsedniku okrajne bolniške blagajne za ljubljansko okolico, g. A. Belcu v Šentvidu. On je v svojem razprostranem okraju izhajal torej s 5 odstotki za upravne stroške; v Ljubljani sami se je n. pr. porabilo 16 odstotkov, v Kranju 17, v Krškem 23, v Železnikih 22, v Škofji Loki 22, v Kostanjevici 33, v Litiji 17, v Logatecu 27, v Kamniku 11 in v Črnomlju celo 47 odstotkov; Trst jih je vporabil 10, Gorica 19, Ajdovščina 15, Nabrežina 13, Sežana 27, Postojna 22. Če k temu še pridenemo, kar je bilo treba dati zdravniku in za zdravila, potem vidimo, da delavcem pri marsikaterih bolniških blagajnah ni mnogo več nego nič ostalo. Na Kranjskem so stali zdravniki za l. 1893 — 13.593 gl. 61 kr., zdravila pa 6441 gl. 4 kr. — Povprek se je izdalo na dan bolniščine 38 kr., zdravniku 16 kr., za zdravila 9 kr., bolnišnici 8 kr.; drugo je šlo v upravne stroške, v zadružni rezervni in v zvezni zadružni zaklad. — Kaj nas učé vse te številke?

Pred vsem živo priporočajo delavcem, naj se organizujejo in v lepi zvezi se vsestranski zanimljejo za svoje bolniške blagajne. Neredov in napak je največ kriva brezbriznost delavcev samih. Zavedni in za svojega celega stanu blagor vneti delavci bodo najhitreje popravili, kjer je dosedaj narobe in kar se pri sedanjem zakonu sploh dá popraviti. Zraven bodo pa tudi sami izprevideli, kje in kako je zakon potreben zboljšanja. Zveza dunajskih zadružnih blagajen je pri odgovoru na vprašanja ministerstva (glej Gl. št. 5 str. 36) povedala svoje zahteve. Te so po večjem: zavarovanje naj se raztegne tudi na kmečke, državne in občinske delavce, mornarje, posle itd. Podjetniške (tovarniške) in vajenske bolniške blagajne naj se odpravijo, vpelje naj

se zavarovanje za slučaj onemoglosti; pravice društvenih in združnih blagajen gledé delodajavcev naj bodo ravno take, kakor pri okrajnih blagajnah; najhitreje naj se pa preosnuje bolniških blagajen uradno upravljanje. Vseh vrst blagajne naj imajo svojo deželno in skupno državno zvezo. Rzsodišča naj se popolnoma preosnujejo, ker so se povsod slabo obnesla. Za več blagajen jedne dežele naj se ustanové skupna rzsodišča, katerim naj predseduje stalen sodnik; po številu udov naj pošiljajo vanje posamezne blagajne svoje zastopnike. Proti njihovim rzsodbam se lahko pritoži pri navadnih sodiščih. Strožje postopanje proti tistim, ki hlinijo bolezen, naj se le tedaj uvede, če se izroči sodivna pravica navadnim sodiščem, ne pa politični gosposki. Delavci naj se nikar ne delé po svoji plači v več vrst gledé vplačevanja v blagajne, ker se plača vsled akorda in drugih razmer zeló menja. V obče se vidi, da se dunajska združna zveza odločno poteguje za svobodne bolniške blagajne. Ta zveza nam bodi vzgled, da se tudi mi zganemo.

Naša organizacija.

Pesem katoliških delavk.*) J. E. Krck

Vihar po svetu hud rzsajaja,
Poštenje, mir in srečo tré,
Stoletne hraste v prah umaja,
Vse v strahu koprni in mré.
Besni surov vihar brezboštva,
Vihar solzá, vihar uboštva,
Viharju temu boj veljá
V imenu našega Boga!

Posamni klas se brž poleže,
Vihar ga z lahka razdrobí,
A ko se v družbo z drugi zveže,
Zastonj nad njim se togotí.

Viharjev je dovolj na sveti,
Ki tudi nas hoté potreti.
Strahú srce pa ne pozna
V imenu našega Boga!

Bogastva ni na naši strani,
Ubožen je naš nizki stan,
A dosti je, da Bog ga brani
In da pri njem je spoštovan.
Marija delavna devica
Je našega stanú kraljica:
Najvišjo čast naš stan ima
V imenu našega Boga!

Časti in slave pač ne daje
Priprostim delavkam ta svet,
Vender nikdar se ne omaje,

Nam naših src svečan obét:
Časti ne damo si odvzeti,
Za čast pripravljene smo umreti.
Za čast, sestré, naš boj veljá
V imenu našega Boga!

Ne damo si raz glavo venca,
Poštenja tudi ne s srca.
Pogum pa srčemo s studenca,
Ki nikdar suše ne pozna.
Studenec ta je milost bozja,
Izvor nadzemskega orožja:
V nji zmaga se nam lesketá
V imenu našega Boga.

Slabotne svet nas imenuje,
Odreka bójnih nam moči,
A tudi žena vse zmaguje
V Zveličarju, ki jo krepi.
Zaupno njemu se zročimo,
Za vojvodo si ga zvolimo:
Saj zmaga nam blišči krasná
V imenu našega Boga.

Sestré, v ljubezni se združimo,
Z rokó sezimo si v rokó,
Saj se za svojo čast borímo
In za poštenje nam svetó.
Besni naj le sovražna četa,
Ne plaši se je zveza svéta:
Srce strahú nam ne pozna
V imenu našega Boga!

Vesoljni svet želi rešitve,
Želimo si je tudi mé,
A zanjo treba je molitve
In vere v Kristovo imé.
Zastonj brez njega vse hrumenje,
Zastonj vse srčno hrepenenje:
Rešitve dan se le zazná
V imenu našega Boga.

1. Resolucija o starostnem zavarovanju.*)

Ker je vsled slabo plačanega dela delavcem nemogoče si poleg najpotrebnejših stroškov še kaj prihraniti za slučaj starosti in onemoglosti, ker se s tem, da so delavci izročeni v slučaju starosti in onemoglosti na milost in nemilost kruti usodi bede in beraštva, razširja uboštvo bolj in bolj, ker je to, da mora delavec, ki je celo svoje življenje trdo delal, da je mogel pošteno, četudi revno preživiti sebe in svojo družino, na svoja stara leta prositi, miloščin, neznosna skrb za vsakega poštenega delavca, ko vidi, da pri vsem svojem trudu vsled nezdravih socialno-gospodarskih razmer ne more preživiti svoje starosti s trudom svoje mladosti in da je zadnje plačilo dolzega truda polnega dela beraška palica; ker se s tem, da

*) Te resolucije so bile sklenjene dné 6. prosinca pri javnem shodu slov. katol. delavskega društva, o katerem smo poročali v zadnjem Glasniku (str. 35.)

*) Zeló lep napév ti pesmi je zložil o. Angelik Hribar. V kratkem se bo dobivala pri „katoliškem društvu za delavke v Ljubljani.“

delavsko ljudstvo ni preskrbljeno za slučaj starosti in onemoglosti s kako pokojnino, nakladajo občinam in deželi ogromni stroški za oskrbovanje revežev, kateri pa vendar vkljub vsem stroškom niso dostojno preskrbljeni, zato je izreka današnji javni shod katol. delavskega društva, naj se ustanovi deželna delavska zavarovalnica za slučaj starosti in onemoglosti za vse stroke delavcev. V ta namen dá naj dežela primeren fond, delavci naj bi plačevali neke doneske, katerih visokost naj odloči odbor delavcev in deželnega zastopa.

2. Resolucija o kazneniškem delu. Ker je izvrševanje javnih del po kaznencih nedvomno v veliko gmotno škodo poštenih delavcev, ker s tem, da delajo kaznenci dela, ki morajo biti plačana, odtegujejo delo in zaslužek poštenim in prostim delavcem, ki morajo biti vsled tega brez dela in kruha, in ker je s tem, da delajo kaznenci za plačo, ob kateri delavec živeti ne more, zaprta vsaka pot delavcem doboljšanja plač, izreka današnji javni društveni shod slov. katol. delavskega društva, naj se prepove vsako izvrševanje javnih, t. j. stavbinskih, prometnih in obrtnih del po kaznencih v korist prostih delavcev. Kaznencem naj se prepuščajo samo taka dela, katera na noben način ne morejo škodovati od dela živečim ljudem.

Slovensko katoliško društvo v Kamniku. Pišejo nam: Náte malo glasú o našem slovenskem katoliškem društvu, ki se je osnovalo kot nekak odgovor na one tri ponesrečene shode, ki so jih napravili socijalisti letošnje poletje v Kamniku. Še sedaj se veseli spominjamo vrlih móz slov. katol. delavskega društva ljubljanskega udov, s katerimi smo se ob tisti priliki seznanili. — Dasi se naše društvo ne imenuje delavsko, in je namenjeno celemu okraju kamniškemu, vendar se v prvi vrsti ozira na Kamnik, njega delavsko prebivalstvo in socijalne razmere sploh. Po zgledu ljubljanskega delavskega društva združuje i naše društvo ob nedeljskih večerih svoje ude k pouku in zabavi. Doslej smo imeli štiri shode. Govorilo se je o socijalnem vprašanju, o liberalizmu in kapitalizmu, o volivni pravici in krivici in tem sorodnih zadevah. Od prejšnjih odlikoval se je zadnji društveni večer. Govoril je čast. gosp. dr. Jožef Debevec iz Ljubljane o prednostih katoliške cerkve, katoliških društvih kot pomočnikih cerkve, o vzrokih sedanjih socijalnih razmer itd. Domači govornik je z ostro besedo zavrnil zadnjega »Delavca« hogokletno in nagnusno pisavo in resno poziva navzoče, da se odločno ustavijo razširjanju tega umazanega lista po mestu; zavrnil one, ki si želé — kakor je bilo slišati — civilnega zakona zaradi manjših troškov ob poroki (!) in druge podobne bedarije. Po govoru je bila zabava. Shod je pokazal, da društvo napreduje in njegove ideje prodirajo vedno širje. Bog daj srečo!

Občni zbor slov. katol. del. društva v Ljubljani se je vršil v nedeljo dné 20. t. m. Navzočih je bilo do 300 udov. Zapisnikar I. Gostinčar je poročal o društvenem

delovanju do konca l. 1894 med drugim to-le: Društvo se je ustanovilo dné 22. julija 1894; ob polu deseti uri bila je v ta namen sv. maša, katero je daroval prelat dr. A. Čebašek. Ob 10. uri pričel se je osnovalni shod v dvorani doma rokodelskih pomočnikov, in potem takoj prvi občni zbor, pri katerem so bili izvoljeni odborniki. Odbor se je potem sestavil takole: Predsednik Trtnik Ivan, podpredsednik Urbančič Fran, blagajnik Rakovec Ivan, zapisnikar Gostinčar Josip. Društvo je imelo do sedaj enoindvajset društvenih shodov, en javni shod v Ljubljani. Odbor je imel 9 sej, pri katerih se je ukrenilo marsikaj koristnega za društvo. Društvo je priredilo tudi božično veselico, katera je pokazala, da smo tudi delavci še za kaj družega zmožni, nego samo za delo.

Društvo si šteje v čast, da ima tudi posebne dobrotnike, med njimi je na prvem mestu: mil. gospod knezoškof dr. Jakob Missia. Društvu so darovali tudi razni dobrotniki: knjig, dobitkov za veselice itd. Vsem tem se društvo najprisrčnejše zahvaljuje. V društvu so brezplačno poučevali sledeči č. gospodje: dr. Krek, kanonik Sušnik, dr. Gregorič, M. Bulovec, Evg. Lampe in pevodja gosp. Fr. Ferjančič. Pristopilo je 817 rednih, in 82 podpornih udov. Iz blagajnikovega poročila povzemamo te-le podatke: Dohodki: Vpisnine 204 gld. 50 kr.; udnine 602 gld. 80 kr.; podporni udje 497 gld. 75 kr.; darovi 24 gld. 78 kr.; čisti donesek božičnice 45 gld. 19 kr.; obresti 10 gld. 48 kr. — Skupaj 1385 gld. 50 kr. Stroški: Najemščina, kurjava, svečava 60 gld. 63 kr.; pohištvo 408 gld. 37 kr.; sluga 22 gld. 50 kr.; tiskovine in časopisi 58 gld. 99½ kr.; pisalno orodje in poštnina 21 gld. 20½ kr.; raznoterosti 22 gld. 96 kr. — Skupaj 595 gld. 2 kr. — V hranilnici je naloženih 790 gld. 48 kr. Ako se ti prištejejo stroškom, iznaša vsa svota 1385 gld. 50 kr. — Pohištvo je vredno 423 gld. 23 kr., tedaj 14 gld. 50 kr. več, nego se je izdalo, ker so za toliko darovali redni in podporni udje. Izvanredne podpore so se podelile dosedaj 10 rednim udom v znesku 22 gld. 40 kr. — Od 1. januarja sém se je nabralo že toliko, da je z današnjim dnem v hranilnici naloženih 900 gld. 48 kr. — To poročilo se je z velikim veseljem vsprejelo. — Pri volitvi so bili izvoljeni v odbor: I. Gostinčar, I. Trtnik, L. Palovec, I. Jakopič, A. Pelc, I. Rakovec, Fr. Ziller, I. Štrus, I. Zupane, I. Jeraj. Za namestnike: M. Ferko, I. Golmajer, J. Lapajner, F. Savinšek, F. Pleško, I. Zajc. Za pregledovalce računov: J. Avbel, J. Kastelic, H. Zalesjak. Odbor se je tako-le sestavil: Predsednik: I. Trtnik, podpredsednik: A. Pelc, zapisnikar I. Gostinčar, blagajnik I. Rakovec. — Občni zbor je pokazal, da društvo vrlo napreduje v vseh obzirih. Bog mu daj svoj blagoslov tudi še zanaprej!

Poučno-zabavno delavsko društvo v Ljubljani je priredilo dné 13. t. m. večerno zabavo. Č. g. A. Kalan je ob kratkem razložil pomen tega društva in potem se je predstavljala šaljiva igra »Pravica se je skazala«. Igravci so izvrstno ugodili svoji nalogi. Navzoči so bili

vsi veseli in poslavljali so se z željo, naj bi večkrat mlado društvo tako lepo se izkazalo.

Katoliško društvo za delavke v Ljubljani je praznovalo zadnjo nedeljo svoj prvi društveni praznik. Cerkvena slovesnost, pri kateri je govoril g. M. Mrak in društvena beseda se je dostojno in vspodbudno izvršila. Petje in predavanja so se lepo obnesla. Posebno veselje je v društvu vzbudil pozdrav 16 koroških delavk iz Prevalja, v katerem mu želé obilo sreče. Z njimi vred mu je želimo tudi mi! Društvenic je sedaj 550.

Javni shod slov. katol. del. društva v Šentvidu je bil zeló mnogobrojno obiskan. Ko se je odpela naša pesem, so posamezni govorniki: I. Gostinčar, Fr. Ziller, dr. I. Krek, I. Jakopič in Fr. Urbančič govorili o delavskih težnjah in vzlasti velikokrat se je povdarjala misel, da morajo vsi zatirani nižji stanovi delavci, obrtniki in kmetje tesno držati skupaj. Navzoči so z glasnim pritrdjevanjem dokazovali, da so jim sle lepe besede do srca. Z željo, ki jo je izražal tudi č. g. župnik Gr. Malovrh, da bi še večkrat imeli priložnost v Šentvidu pozdraviti slov. katol. del. društvo, so ostavljali poslušavci dvorano rokodelskih pomočnikov.

Politika po svetu.

Boj med kapitalom in delom. V Avstriji je po poročilu trgovskega ministerstva l. 1893. delo vstavilo 28.120 delavcev; izostali so 518.511 dnij. Zastopana so vsa obrtna dela; največ je bilo stavbenschkih delavcev in delavk (9892), za njimi: iz predilnic (6423), steklarov (2051), iz usnjarij (1790), barvarjev (1182), kovinarjev (1289) itd. — Stavke ali štrajki so trajali večinoma manj nego jeden teden. Vzrok je bil največkrat, da so zahtevali delavci večjo plačo, ali da so se uprli zmanjšanju. Na Kranjskem, Koroškem in Primorskem to leto ni bilo nobene stavke; največ jih je bilo na Dol. Avstrijskem, potem na Češkem in v Galiciji; torej tam, kjer je največ judov in največ socijalnih demokratov. Vseh stavk je bilo to leto v Avstriji 172. Več nego polovica jih je bila brezvspešna. Stavke pri nas brzo naraščajo. Leta 1891. jih je bilo 104 in stavkalo je 14.025 delavcev; leta 1892. 14.123 in leta 1893. že 28.120. Pri tem pa niso vštete stavke v rudo- in premogokopih, ker o njih ne poroča trgovsko, marveč poljedelsko ministerstvo. Stavke v rudokopih bi tudi pokazale velikanske številke. — Za ta vedno naraščajoči boj med kapitalom in delom se morajo bolj zanimati postavodajavci, nego so se do sedaj. Koliko lakote, trpljenja, najgorjega uboštva, koliko prelite krvi, koliko zaporov pomenijo našete mrzle številke. Zraven so pa tudi mogočen opomin vsem tistim, ki brez strahú za bodočnost, nočejo videti njihovega resno-groznivega lica.

Na Ogerskem je vendar že konec Wekerlovemu gospodarstvu. Teh par let, kar je bil ministerski predsednik, je v državi precej prigospodaril, toda le na škodo nižjih stanov. Poleg tega je uvedel divji

zakon, zasejal razpor med ljudi in pripomogel, da se je razširilo protivladarsko, puntarsko košutovanje. Sedaj je vendar moral iti in z njim večina njegovih ministerskih tovarišev. Ministerski predsednik je sedaj Banffy, a gotovo je, da tudi ta ne bo mogel dolgo ostati. Ogerska država je vsa polna krivic proti nam, proti vladarju, proti nemažarskim narodnostim, proti katoliški cerkvi in proti nižjim stanovom in prej ne bo mirú, dokler se te ktivice ne popravijo.

Na Nemškem se hočejo s strogimi postavnimi določbami iznebiti socijalnih demokratov. Ravno se posvetujejo v zbornici o načrtu, ki ga je predložila vlada proti državi in redu »nevárnim rovarjem«. Po tem načrtu se bodo kaznovali vsi, ki bi hvalili kako nedovoljeno dejanje, ali ki bi zapeljevali vojake, naj se vdeležujejo pri strankah, ki hočejo s silo podreti sedanji državni red. Kaznujejo se tudi tisti, ki hujskajo posamezne stanove med seboj ali ki javno zabavljajo proti veri, monarhiji, zakonu, družini ali lastništvu. Vsak vidi, da je vse to naperjeno proti socijalnim demokratom. — Mi se načelno borimo proti njim, toda te določbe se nam ne zdé pravične. Tako zvani učenjaki, pesniki, romanopisci imajo pravico v svojih šolskih predavanjih v svojih knjigah in spisih zasmehovati vse in vlivati strup med ljudstvo. Tem se 200 let ni nobeden vstavljaj in se tudi še sedaj ne; učencem njihovim pa ne dađe svobode. Visji stanovi se morajo sami najpreje vrniti k redu, potem naj šele silijo tudi nižje, za svoj obstanek se boreče nesrečne zapeljance. S svojim vzgledom naj kažejo, da spoštujejo vero, monarhijo, zakon in lastništvo in da hočejo popraviti, kar so sami zagrešili, potem naj se šele spravijo nad »rovarje«, ki so se pri njih učili. Zagovornik Vejantov (Vaillant), ki je vrgel lansko leto bombo z žebli napolnjeno v francosko zbornico, je pri sodišču rekel med drugim: »Žeblje v tej bombi lahko preštejete; toda preštejete peresa, ki so s svojo pisavo povzročila to bombo!« — Naše načelo v tej zadevi je tole: Vse žalostne prikazni, ki so v zvezi s socijalnim vprašanjem in tudi to vprašanje samo je najpreje — versko in nravno. Zato se mora tudi zdraviti pred vsem z versko-nravnimi sredstvi. Krščanski veri in nramnosti se pa mora zavoljo tega dati v državah tisto mesto, ki jima pripada, namreč prvo in glavno mesto. Sicer vse nič ne pomaga.

Francoska je pred sedmimi meseci izgubila svojega predsednika Karnota, ko ga je anarhist Kaserijo zabol. Za njim so si izbrali Kazimira Periera, ki pa je prejšnji teden odstopil, zato ker mu je bilo več na tem, da ohrani svoje milijone, nego predsedniško čast. Spravljali so ga v zvezo z nekim umazanim podjetjem in namestu, da bi se bil opravičil, je zabavljajoč na poslance, ki ga ne pusté na miru, rajše odstopil. Par dnij pred njegovim odstopom je odstopilo ministerstvo. Dne 17. t. m. so izvolili novega predsednika Feliksa Fora (Faure) s 429 glasovi. Njegov nasprotnik demokrat Brisson je dobil 360 glasov. V 24 letih je For že šesti predsednik. Kedaj bo For odstopil, ne vemo. Koliko stanejo take izpremembe

državo in kako se pri tem ruši vsak red, se ne dá popisati. Toda, — komu je mar ljudstvo? Boga zahvalimo, da imamo mi v ljubezni in zvestobi avstrijskih ljudstev vkoreninjeno cesarsko rodbino, katero veže šeststoletna zgodovina dobrotljivosti in skrbnosti z nami. Bog nam jo ohrani! Ne rečemo sicer, da bi ne bilo mogoče v republiki skrbeti za splošni blagor, ki je jedini državni namen, pač pa pravimo, da je taka brezverska republika, kakoršna je na Francoskem, samo draga poskuševavnica raznih sebičnih kričočev, ki za blagor ljudstva ni vredna — piskavega oreha.

Krispi je se vedno laški minister. Ko se mu je te dni poročila hči, mu je čestital celó nemški cesar. Premalo torej še pozna svet tega prekanjenega lisjaka, ki je več škodoval laški državi, nego vsi sicilski rovarji ali apeninski roparji.

Razvedrilo.

Nepotrebno društvo.

Slika iz letošnje zime.

Ta dogodek je opisal dunajski krščanski list »Reichspost«. — Sveti oče so v znani okrožnici o delavskem vprašanju izrekli željo, naj se vsakdo v svojem delokrogu poteza za delavce. Sami dajejo najboljši vzgled, ker se temeljito bavijo s stanjem delavcev. Popolnoma naravno je torej, da se zlasti katoliški duhovniki zanimajo za delavca, saj jih k temu kliče očetov glas. Tako je delal tudi neki duhovnik v Šleziji. Hotel je ustanoviti lansko leto za rudarje onega kraja, v katerem je živel, krščansko-socijalno delavsko društvo. Duhovnik je imel pri tem namen, deloma obvarovati rudarje, da bi ne zašli med socijalne demokrate, deloma pa je hotel uboge delavce povzdigniti na višjo duševno in sčasoma tudi gmotno stopinjo.

Delavcem se v onem kraju ne godi najbolje. Mnogo jih ne zasluži niti 20 gld. na mesec. Hudo jih torej stiska uboštvo, a še bolj občutna odvisnost. Oskrbništvo ondotnih rudniških posestnikov je kaj modro. Tri sredstva ima, s katerimi tlači ubogega delavca kakor môra. Najprej »r u d n i š k o s t a n o v a n j e«. Vsakemu delavcu odkazejo namreč stanovanje, za katero pa plačuje majhno najemščino. Ker so vse hiše rudniška last, je delavec, kateremu odpovedó stanovanje — brez strehe. To je môra št. 1. Oskrbništvo je osnovalo dalje k o n s u m n o d r u š t v o za delavce, katerim tudi zeló prav prihaja. Tu dobivajo živež ceneje. Delavca, ki se ne udaja volji oskrbnitva, izključijo iz društva: môra št. 2. Môra št. 3 pa je samovoljnost oskrbnitva, iz katere »nepokorneže« iz službe odpusté ali pa pred časom v p o k o j é.

Upravi rudniški je mnogo na tem ležeče, da se ohrani »mir«. Odkar so v Falkenavi in Ostravi s tako odločnostjo »napravili mir«, od tedaj postopajo tudi kar se dá strogo proti vsakemu, ki bi se drznil motiti mir. In tako so nenadoma onega katoliškega duhovnika in nekaj ubogih delavcev obsodili, da motijo mir, ker jim

je padla v glavo nespametna misel ustanoviti krščansko-socijalno društvo.

To se je zgodilo tako-le: Duhovnik je prosil upravo, naj ga podpira pri njegovem trudu. Toda niso ga vslišali; namignili pa so mu, da ne želé novega društva, da torej ne bodo pomagali ustanoviti je, pač pa bodo snovanje ovirali. Duhovnik je sedaj prevdarjal: »Ej, kako je neki to? Sveti oče, knezoskof Kopp želita, naj se snujejo krščanska društva, in uprava v Tešinu ne? Koga poslušaj?« Premišljeval ni dolgo, odločil se je, da prične na svojo roko.

Občeval je pogosto z delavci v Trzimiezu in Karvinu. Nenadoma mu rekó delavci: »Gospod, po dnevi ne moremo več z vami govoriti, zakaj opazujejo nas, in občevati z vami nam je prepovedano!« Odslej je prihajal duhovnik po noči. A tudi na te ponočne obiske so prišli, zakaj duhovnik je bil tako nepreviden, da je rabil svetilko. Še bolj so mu zamerili; delavca Franciška Gavrona, katerega je bil obiskal, pa so ostro stražili.

Nekega dné pošlje duhovnik, ki izdaja tudi poseben časnik, nekega dečka, naj se po železnici v bližnje kraje pelje, da izpeča liste. Med potjo ravno v Trzimieru dobi deček brzovjav. Klicali so ga, da se vrne z listi, ker je bil časnik zaplenjen. Deček izstopi. Vrniti pa se je mogel šele čez pet ur, ker prej ni šel vlak. Da bi mu ne bilo treba tako dolgo zunaj čakati, stopi k Gavronu, katerega je poznal. Nenadoma je stopil v Gavronovo stanovanje še orožnik, zaplenil zavoj časnikov ter naznanil oskrbniku, kaj se je zgodilo. Tedaj je vskipelo. Gavronu so odpovedali delo in stanovanje kar na mestu, »ker z duhovnim gospodom občuje in njegove obiske sprejemlje.«

Kot smrt blede pride drugi dan Gavronova žena k duhovniku. Od Poncija do Pilata bega sedaj duhovnik z ubogo ženo; delo je Gavronu še izprosil, a pri odpovedi stanovanja je ostalo. Slabo, zoprno vreme je bilo 1. december že blizu, in do tega dné bi se Gavron moral izseliti. Ni si bil svest nikake krivde, razven tega je bila žena bolna in tudi otrok. Ni mogel in ni hotel izseliti se. »Gospod, ne morem«, tožil je oskrbniku. »Pa moraš!« bil je preprijazen odgovor.

Opoldne 1. grudna pride nekaj ljudij. Gavron je na delu, a bolna žena in bolno dete njegovo sta doma, v hiši, kjer nimata več pravice bivati. Ljudje kar iznosijo postelje in ubožno opravo iz stanovanja, da pride Gavronov naslednik lahko pod streho. Solze polijejo vdrtalica Gavronu, ko se vrne. Kam z bolno ženo, kam z bolnim detetom, ko so v Trzimierzu vse hiše rudniška last? »K materi ju pelji«, pravi mu usmiljen sosed. Ubogi delavec res pelje ženo in otroka na železnico in ju pošlje dve uri daleč k materi. Sam pa hiti nazaj, zakaj na delo mora! Stanovanja zase ni imel in ga tudi ni dobil. Na opekarni, kjer je delal, napravil si je ležišče. Saj nismo imeli nobenih slabih namenov! Kako kruti gospodje! Pa Bog hode že še pomagal.« Ostal je Gavron v opekarni, njegova žena pa pri stari materi. Dete mu je umrlo, borno opravo pa so Bog vé kam razvlekli.

Duhovnik je za vse Gavronovo trpljenje zvedel. Ker so radi njega izgnali Gavrona iz stanovanja, moral se je za ubogega delavca potegniti, kakor zase. Zopet je potoval od Poncija do Pilata in končno odposlal na rudniško upravo še pismeno vlogo, v kateri je med drugim pisal: »Urednik sem nekega delavskega lista in neprijetno bi mi bilo, da bi moral javno razpravljati o tej zadevi; upam torej, da dobi Gavron zopet stanovanje nazaj.« In kaj se na to zgodi? Duhovnika zapró. Rudniška uprava ga je namreč naznanila, in pristojna oblastva so našla v navedenih besedah, da je duhovnik kriv javnega nasilstva po § 98 (izsiljenje).

Ta katoliški duhovnik sedaj lahko premišluje o svojih zločinih, Gavronova družina je raztrgana, njegovo dete mrtvo in to vse, ker so zarotniki hoteli ustanoviti krščansko delavsko društvo. V majniku letos bode stal oni katoliški duhovnik pred porotniki.

Socijalni pogovori.

Delavsko vprašanje. Marsikdo, ki je čital pogovore preteklega leta, mislil bo, da smo nepogojni hvalitelji srednjega veka, da ga hvalimo v vsem in v vsakem obziru. Upamo, da bomo imeli še priliko spregovoriti o tem; takrat bomo pokazali, da nismo slepi proti napakam srednjega veka.

Nekaj pa je srednji vek imel, kar ga tako lepo diči: živo vero. In ravno posledica te žive krščanske vere bile so, kar smo, upamo, dokazali v preteklem letu, zdrave socijalne razmere.

Proti izidu srednjega veka pa so se prikazale protiverske težnje, ki so v srednjem veku se odevale s protikatoliškim plaščem, v našem veku pa se kažejo v popolni nagoti.

Najprvo so se poprijeli protiverskih idej premožni, oni ki so gospodovali. Ni jim bilo všeč, da jih je učila vera, da so odvisni od Boga, kateremu bode treba dajati odgovor o porabi svoje moči. Hoteli so biti neodvisni v vsakem oziru in izkoriščati svojo moč v sebične namene. Trli so ubozega kmeta, ki je sedaj stokal pod težkim jarmom graščakov, jemali mestom pravice.

Ta dejstva, ki so nastopila šele koncem srednjega veka pod vplivom protiverskih naukov, pa nikakor ne gré devati na rovaš vsemu srednjemu veku. Žalibog je to dandanes običajno.

Ko se je pojavil protestantizem, so bili povsodi bogati, plemeniti graščaki prvi, ki so se ga oklenili. Saj jim je tako dobro prijal nauk, da k zveličanju zadostuje vera sama, brez dobrih del. Kmetski stan pogreznil se je v proletarijat.

»Prosti razlagi sv. pisma« sledila je »prosta veda«. In popolnoma izpodrinila je »veda« vsakoršno vero. Vrhunec je dosegel ta razvoj v francoski revoluciji koncem preteklega stoletja.

Proglasili so tačas geslo: prostost, enakost, bratstvo; toda vsakemu, kdor je drugače mislil, o komur se je le

sumničilo, da misli drugače, — odrezali so glavo. Tisoče in tisoče nedolžnih žrtev darovali so tedaj prostosti, enakosti, bratstvu.

Čutili so potrebo opravičiti tako početje vsaj navidezno pred svetom. Dejali so: Vednost uči, da stanuje na Francoskem več ljudij na štirijaški milji, kot se jih more preživiti s pridelki štirijaške milje zemlje. Tako so v imenu »vednosti« hoteli koristiti človeštvu.

Toda ne sodimo mi o tej toliko hvalisani dóbi; prestavimo tukaj sodbo Friderika Eugelsa, vodje socijalnih demokratov, kateremu gotovo ne bode nihče očital preveč vernosti.

Ta sodi o »veliki« resoluciji v »Die Entwicklung des Sozialismus von der Utopie zur Wissenschaft« sledeče: »Vera, naziranje narave, družba, državni red, vse so brezobzirno kritikovali . . . Edino merilo, s katerim so merili vse, bil je misleči razum . . . Sedaj vemo, da je bila ta država razuma samo idealizovana država buržoazije . . . Revolucija bila je zmaga tretjega stanu . . . Ali ta zmaga se je kmalu pokazala kot izključljiva zmaga malega dela tega stanu, privojevala si je politično moč p o s e d u j o č a buržoazija. Razvila se je ta buržoazija že med revolucijo kaj hitro, in sicer s špekulacijo s konfiskovanim in potem prodanim imetjem plemenitašev in cerkve, in s tem, da je goljufala narod pri potrebah za armado.« — Tako Engels. Mi pa nimamo tej obsodbi pristaviti ničesar.

Zdravje.

Rane in krvavenje. Vzrok tem vrsticam je ta, da na eni strani pokažemo, kako še vedno ljudje lahkomišelnost igrajo s svojim zdravjem ravno pri svežih ranah, na drugi strani pa ta, da hočemo pokazati, kako naj se ravna.

Kdor ima priliko kot zdravnik dobiti take slučaje v roke, se ne more načuditi, kake nespametne reči si ljudje vežejo na rane, oziroma s čim si vstavljajo krvavenje ran. Glavno ulogo igra sevda pajčevina. Če je še tako prašna, umazana in polna druge nesnage, na rano mora priti; to je tako vkoreninjeno med ljudstvom, kot le kaj. Drugih snovij, (odpadkov) itd., ki so še veliko nevarnejše in ostudnejše in ki se vzlic temu rabijo za rane in krvavenje, ne maram omenjati. Koliko nesreč se je že prigodilo s takim ravnanjem. Ne samo, da se je gnojila rana dolgo časa, tudi zastrupljenje krvi in druge bolezni so že povzročile te nesnage. Če se zmiraj to ne zgodi, je le slučaj. Ne zgodi se namreč nič hudega, ako se po vseh žilicah, ki peljejo v to rano in iz nje, vtrdi hitro kri in tako zabranjuje, da bi prišle te grde snovi globokejše. Nevarnost pa je velika, če se kri ne vtrdi, ampak ostane tekoča ter dobiva te snovi v sebe. Kri se spridi in človek mora biti posebno trden, da prestopi tako bolezen.

Kako pa naj se ravna z ranami in krvavenjem?

Prvič je potrebno, da ne pride od zunaj sploh nič k rani. Treba je torej, da se okolica rane do čistega

osnaži in umije. Rana, če je sveža in čista, naj se obveže s čisto obvezo. Ker je pa vendar mogoče, da so že prišle z orožjem v rano škodljive tvarine, naj se, če drugih reči ni pri roki, opere s čisto in svežo vodo. Dobro je seveda, če je karbolova kislina pri rokah, kajti ta uniči vse take snovi. Nato se rana obveže. Rano je treba večkrat prevezati ter jo pri tej priliki izpirati z mlačno vodo, kateri je pridejano nekaj karbolove kisline.

Spočetka je pa treba rano izprati v mrzli vodi, kar je ob enem dobro sredstvo, da vstavimo krvavenje. Isto dosežemo, ako izpiramo v jako gorki vodi krvavečo rano, kajti tudi tedaj se ustavi kri. Če pa niti prvega niti drugega ni pri rokah, naj se rana stisne skupaj; če je pa prevelika, naj se s kako čisto ruto pokrije in tako na trdo preveže, da se vstavi kri. Seveda je treba to obvezo že za nekaj časa premeniti z drugo, drugače trpijo oni deli, ki so obvezani. Če se pa na nobeden način ne dá vstaviti kri, treba je takoj zdravnika poklicati, da človek ne izgubi po nepotrebnem veliko krvi.

—ih—

Drobtine.

Vprašanje. Dragi urednik! Ker je že, od ne vem kedaj navada, da morajo uredniki vse vedeti, morate gotovo tudi to vedeti, kolikokrat v letu ima socialno demokratično »prepričanje« svoj praznik? To vas pa vprašam zato, ker ga je moralo v nedeljo 13. t. m. gotovo imeti, sicer bi bili socialni demokratje prisiljeni glasovati jedino za občno, direktno, jednako in tajno volivno pravico, kar pa niso storili. Kajtinar.

Odgovor. Da ima socialno demokratično »prepričanje« praznike, je vže kaj starega; koliko da jih pa ravno ima, pa ne vemo; menda vselej, kadar je treba resno za kako delavstvu koristno stvar vstopiti, kakor ste videli ono nedeljo pri Maliču.

Nekoliko o sužnosti. Klasiška ali poganska grška in rimska kultura ima za svojo podlago sužnost. Nobenemu človeku pred Kristusom, niti Aristotelu niti Sokratu ni prišlo na misel, da bi jel misliti, če je to pravično, da je toliko ljudij sužnih. Suženj ni bil po takratnih nazorih človek, nego le živo orodje; zase nima nobene svoje volje in cena njegova se ravna samo po tem, kako se dá uporabiti za delo. Modrijan Aristotel pravi: »Bogovi so nad ljudmi, ljudje so nad živalimi, in med ljudmi je vže od nature razlika, da so eni vstvarjeni, določeni za duševno delovanje, drugi so samo za telesno delo; kakor bogovi ne morejo ljudi ljubiti, tako gospóda ne more ljubiti svojih sužnjev.« V grški deželici Atiki bilo je 20.000 gospodarjev, meščanov, sužnjev 400.000. Mesto grško Korint z okolico imelo je 460.000, otok Egina 470.000 sužnjev. V Rimu bilo je nekaj pred rojstvom Kristusovim 40 odstotkov vsega prebivavstva sužnjev, tedaj skoraj 1.000.000. — Za časa cesarja Avgusta imeli so posamezni bogati Rimljani do 4000 sužnjev. Nekdo sprožil je misel, naj bi se dala sužnjem vsem posebna obleka napraviti; predlog ta je bil odklonjen, češ, spuntali

se bodo, če bodo spoznali, koliko da jih je. Ravnali so s sužnji jako trdo. Bili so brez pravic, brez varstva; ako je kdaj suženj umoril gospodarja, pomorili so vse sužnje kolikor jih je bilo v hiši. Imeniten Rimljan Katon je dejal: »Bodite pametni, gospodarji, in prodajte sužnje in konje, kedar se postarajo.« Rimljanu Polijonu ubil je suženj posodo; zato ga je dal vreči ribam v ribnjak. Za vsako reč so imeli hude kazni: zvezali so jih, ali vrgli v ječo, ali jih pretepli s korobačem, s palico, z razbeljenim železom so jim znamenje pritisnili na čelo, devali jih na tezalnice, in celo križali. V gosposkih hišah bil je pri vratih priklenjen kakor pes, ter bil za čuvaja. Stari Nemci niso prav nič lepše ravnali s sužnji, kot Rimljani; suženj bil je samo stvar; sužnja umoriti, to ni bil umor. Res velja beseda: O Cevs, iz tvojega smeha so bogovi, iz solzá so ljudje nastali. Krščanstvo šele je proglasilo svobodo, ter uničilo sužnost.

Socialisti. V Avstriji napravljajo socialisti dan za dnem shode, koder drug drugemu prorokujejo, da je bodočnost njihova. »Arbeiterzeitung« je v svoji božični številki zopet jedenkrat razkrila svoje krščanstvu sovražno lice. Piše namreč, da sedaj več ne upajo ljudje rešitve z betlehemskih planjav in da sedaj vstaja nov krepak rod, ki si hoče priborjévatí nebesa na zemlji, zaupajoč samo v svoje vlastne moči. Krščanski delavci se z gnušom odvrčajo od taci trditve, ker so prepričani, da brez Boga in njegove pomoči ne more vspevati nobeno človeško delo. Bogokletne trditve socialnih demokratov jih le tem bolj združujejo v ljubezni in jedinstvi. Tudi v slovenskem jeziku izhajajoči prevod nemških člankov »Arbeiterzeitung«-e z imenom »Delavec« ne bo mogel razrušiti naše zveze. »Delavec« izhaja sedaj na Dunaju in se obeta vsacih štirinajst dnij. Dolžnost katoliških slovenskih delavcev je, da mu povsod pokažejo vrata. Prepričajo naj ga, da se bórè v imenu sv. križa za svoje pravice, ne pa v imenu juda dr. Adlerja. — Francoski železničarji se niso dali vjeti socialističnim spletkam. Dne 6. t. m. je poslala zveza strojevodjev in kurjačev odposlanstvo k predsedniku Périeru, ki je tam javno izrekla, da noče imeti nič opraviti s socialnodemokratičnimi težnjami. Tudi naši železničarji se ne bodo dolgo dali voditi za nos rudečim brezdomovincem. — V Berolinu so bojkotirali socialisti nekaj pivaren, to je: prepovedali so svojim tovarišem, da ne smejo kupovati piva »pivarniške družbe«. Toda voditelji socialnih demokratov imajo tudi pri tem velik dobiček. Drugi pivarnarji jih namreč drago plačujejo, da bi vsaj ne preklicali bojkota. Saj se socialnim voditeljem za družega ne gre, nego za mastne dokodke. Mnogo je odpuščenih delavcev, ki sedaj stradajo brez dela. Bojkot je prav pred kratkim ponehal, ker so pivarnarji privolili, da se sestavi iz delavcev in njihovih zastopnikov posebno sodišče, ki bo odločevalo, ali se je kak delavec po pravici odpustil od dela ali ne.

Zanimiva pravda. Češki katoliški delavski list »Obrana práce« je v svoji 19. številki očital tovarnarju Simonu Strakošu, da okrada delavce, da jih sili delati ob krščanskih praznikih, da je po krivici tkalcem povečal znakem

od 4 m do 4 m 80 cm in še mnogo drugih stvari. Tovarnar je tožil; dné 13. in 14. grudna sta bila zato urednik S. Skala in pisatelj A. Ripp v Brnu pred porotniki. Ker so pričé še mnogo več spričale, nego se je očitalo, so porotniki oba osvobodili. Krščanska delavca sta zmagala. Zanimivo je pa, da socijalni demokratje molé o vsi ti stvari, ker sta oderuški tovarnar in pa židovski advokat, ki ga je zagovarjal, pri njih zelo priljubljena.

Socijalno-demokratična doslednost. V nedeljo 13. t.m. je priredilo »Slovensko društvo« pri Maliču shod, na katerem je predlagal dr. Tavčar resolucijo gledé svojega volivnega predloga, ki ga je stavil v deželnem zboru. Na shodu so bili navzoči krščanski socijalisti in pa socijalni demokratje. Ko so nekateri govorniki podpirali predlog dr. Tavčarja in priporočali vsprejeti stavljeno resolucijo, oglašali se k besedi tudi Gostinčar ter izjavi, da z ozirom na to, da se v drugem odstavku resolucije glasi: »ako bi se pa ne mogla vpeljati občna in direktna volivna pravica, naj se pa na kak drug način dovoli delavcem voliti svoje zastopnike«, ne morejo krščanski socijalisti glasovati za to resolucijo, ker oni stojijo načelno in nepremakljivo za občno direktno in jednako volivno pravico za vse polnoletne državljane. Ko je prišlo do glasovanja, je bila resolucija dr. Tavčarjeva sprejeta le z majhno večino. Za njo glasovali so tudi socijalni demokratje. Oni, ki pravijo, da se neupogljivi in da jim je na tem vse, da se vpelje občna volivna pravica tudi delavcem, so v nedeljo naravnost zatajili to svoje prepričanje. Sedaj se vidi, da jim je to le sredstvo za agitacije pri nezavednih delavcih. Radovedni smo, kako bodo oni to glasovanje spravili v soglasje s svojo glavno trobento »Arbeiter Zeitung«. Delavci bodite previdni, »po njih delih jih bote spoznali!»

Koliko se na leto popije? Na jednega človeka pripada vsako leto:

	žganja	vina	piva
	litrov:	litrov:	litrov:
na Francoskem	7:28	114:2	21:1
na Ruskem	8:08	—	4:65
na Švedskem	8:14	0:36	11:00
na Nemškem	8:06	6:00	65:00
na Bavarskem	4:31	—	262:00
na Virtemb.	4:87	28:63	303:00
na Angleškem	5:37	2:9	143:00
v Avstriji	6:25	15:30	31:4

Žganja se popije pri nas poldrugi milijon hktl. Najbolj podpirajo žganjarstvo v Avstriji — judje. V Galiciji in v Bukovini imajo v vsaki najmanjši vasi svoje krčme in ko se jim ustavljajo duhovniki in vabijo ljudstvo k zmernosti, jim očitajo nekatere gosposke, da ljudi dražijo in razširjajo med njimi sovraštvo proti judom. V novem zakonu proti pijančevanju bi se morala vsprejeti kot prva točka, da se judom ne dovoljuje imeti žganjarij. To bi več izdalo, nego vse drugo.

Proti žganju. V Belgiji se je ustanovilo dodrodelno društvo, katero ima namen delavcem dajati za vžitek male vrtičke, koder si morejo gojiti zelenjavo in cvetlice. Priprost delavec je prosil predsednika tega društva, naj

se tudi njemu dá v najem tak vrtič in sicer tako-le: »Dajte mi vrtič in rad se odpovem žganju«. — Res je zveza med žpanjepitjem in med žalostnimi stanovanji delavcev. Vrtovi pri hišah so smrt — krčmam. Delavec, ki ima košček svoje zemlje, četudi le najeti, čuti največje veselje v obdelovanju njegovem in lahko pozabi na gostilničarsko ali žganjarsko družčino. To nas iznova potrjuje, da moramo z vsemi dovoljenimi sredstvi delovati, da se izpolni nasvet sv. Očeta v okrožnici o delavskem vprašanju, naj se namreč vsacemu delavcu dá priložnost, da si pridobi kaj svojega.

Zagorskim premogokopom v premislek. Gosp. Mihelčič je daroval za katol. delavsko družbo 100 kron, ki naj bi se vporabile v podporo bolnih premogokopov udov. Ali je že katerikrat daroval Grablovič svojemu poddruštvu v Zagorju kakšen krajcar iz svojega lastnega žepa v enaki namen? Ali so podpore, katere on deli, primerne oni svoti, ki jo dobi od svojih udov, namreč kakih 6 do 700 gld. a. v.? V tem času, odkar tisto društvo obstoji, je slo v blagajno kakih 3 do 4000 gld., če malo računamo, — in koliko gld. je ostalo v Zagorju! Premogokopi štejte! »Delavec« odgovôri!

Tobačne tovarne. Iz poročila za l. 1892 vidimo, da je bilo v Avstriji tedaj 29 tobačnih tovarnen; v njih je delalo 33.301 oseba; med njimi 29.799 žensk in le 3592 moška. Uprava skrbi, da se v tovarnah strogo izvršujejo zdravstveni predpisi. Vendar se je leta 1892 v 17.968 slučajih bolezni in pri 4028 porodih podelila bolniška podpora. Poleg tega so delavci in delavke 31.255krat iskali pri zdravniku pomoči, ne da bi bili izostali iz dela. Število boleznij je torej veliko. Tovarniški zdravniki trdijo, da ne škoduje toliko tobak sam, kakor slaba hrana, ki jo vživajo delavci in slaba stanovanja. In kaj je temu vzrok? — Gotovo je, da ima država, ki ima tobačni monopol, še mnogo storiti za delavski stan, ki ji vsako leto zasluži milijone.

Anarhizem. Dné 17. prosinca je neki anarhist, po imenu Belokijo napadel z bodalom prvega milanskega državnega pravdnika Čelija. Povedal je bil izmisleno ime, da so ga spustili v pravdnikovo sobo. Čeli je v grlo zaboden kmalu umrl. Ali naj Krispi kroti razdivjane anarhiste? — Dné 18. prosinca je bil pri berolinskem sodišču obsojen pisatelj Fajstler zaradi razširjanja anarhističnih spisov v poldrugoletno ječo. To je dobro, samo malo prekasno je. Če bi hoteli vse tiste pisatelje kaznovati, ki so pripomogli k anarhizmu, bi zadeli ob najčislanejša in »najslavnejša« imena, katerih spisi se slavé počenshi od ljudskih sol do — vseučilišč.

Deček

14—16 let star, iz poštene obitelji, kateri ima veselje za podobarstvo, se takoj sprejme v poduk pod ugodnimi pogoji pri

Josipu Hudaklin,
podobarju v Št. Jerneju (Dolenjsko).

Delavec

star 28 let, pripraven za vsako delo, išče dela. Več se izvé pri slov. katol. del. društvu v Ljubljani, Turjaški trg št. 1.

Prihodnja številka Glasnika izide 14. svečana.